

Maataloustyössä altistutaan monille tekijöille, jotka voivat aiheuttaa ammattitauteja ja muita terveyshaittoja. Tämän tiedotteen tarkoituksena on edistää työolojen terveellisyyttä ja turvallisuutta ja antaa lisätietoa työntekijöiden altistumista vähentävistä toimista.

Ohjausta työterveyshuollosta

Suosittellemme tiivistä yhteistyötä työterveyshuoltoonne kanssa kaikissa sairastumisiin, oireiluun, suojautumiseen ja työympäristöön liittyvissä asioissa. Työturvallisuuslain (738/2002) mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan riskinarvioinnin ja tekemään riittävät toimenpiteet riskien torjumiseksi. Työterveyshuolto toimii asiantuntijana työn terveellisyyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa. Sen tulee tehdä työpaikkaselvitys, jossa työn terveysvaikutukset arvioidaan.

Työterveyshuollon tulee kiinnittää huomiota työympäristön vaara- ja kuormitustekijöihin, kuten ilman epäpuhtauksiin, käytettyihin kemikaaleihin, työtapoihin ja -välineisiin, suojautumiseen, ihon ja hengitysteiden sekä liikuntaelinten oireisiin sekä oireilevien henkilöiden seurantaan. Terveystarkastukset tulee tehdä riskinarviointiin perustuen yleensä 1-2 vuoden välein.

Mikäli tarvitsette lisätietoja, työpaikkamittauspalveluita tai apua altistumista ehkäiseviin toimenpiteisiin, voitte ottaa yhteyttä Työterveyslaitoksen asiantuntijoihin, linkki ja yhteyshenkilöt alla.
Helsinki: vanhempi asiantuntija Beatrice Bäck
Kuopio: erikoistyöhygieenikko Mika Jumpponen
Oulu: erikoistyöhygieenikko Jari Rajala
Tampere: työhygieenikko Marjo Vänskä
Turku: työhygieenikko Mika Korva

Altistuminen

Maataloustyössä esiintyy useita tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittoja. Tuotantosuunta vaikuttaa terveysriskien esiintymiseen; kotieläintiloilla ja kasvinviljelytiloilla vaaratekijät poikkeavat toisistaan.

Kotieläintilojen merkittävimpiä ilman epäpuhtauksia ovat eläinten hilse, eläinperäiset mikrobit, varastopunkit, pölyävät jauhot, rehut, heinä ja homeet. Lisäksi työssä käsitellään säännöllisesti mm. desinfiointi- ja pesuaineita. *Kasvinviljelytiloilla* tyypillisiä altisteita ovat kasviperäiset pölyt ja homeet, maaperän mikrobit, kasvinsuojeluaineet sekä varastopunkit.

Maatalouden tuotantotiloissa, kuten eläinsuojissa, lietesäiliöissä ja -vaunuissa sekä rehusiiloissa voi esiintyä merkittävässä määrin haitallisia kaasuja, kuten ammoniakkaa, rikkivetyä, hääkää ja hiilidioksidia. Ihoa rasittavia tekijöitä ovat runsas pesuaineiden käyttö, märkä ja likainen työ ja ihoa hautovat suojakäsineet. Maataloustyö voi myös olla fyysisesti kuormittavaa ja meluista.

Terveysvaikutukset

Astma ja allerginen nuha voivat kehittyä altistumisesta orgaanisille pölyille (eläinten hilse, jauhopöly, heinäpöly), homeille ja varastopunkeille. Multaisten kasvien käsittelyssä hengitysvyöhykkeelle nousee maaperän mikrobi-epäpuhtauksia, jotka voivat aiheuttaa tai pahentaa astmaa. Lietteistä vapautuvat haitalliset kaasut voivat aiheuttaa voimakkaita hengitysteiden ärsytysoireita tai pahimmillaan ärsytysastmaa. *Allerginen alveoliitti (homepölykeuhkosairaus) ja ODS (organic dust toxic syndrome)* ovat kuumeilua ja hengenahdistusta aiheuttavia keuhkosairauksia, jotka johtuvat runsaasta hengitysteiden altistumisesta biologiselle pölylle, kuten homepölylle.

Terveysvaikutukset jatkuu

Ärsytysihottuma tai allerginen kosketusihottuma esiintyy tyypillisesti käsien tai käsivarsien iholla, ja se johtuu suorasta kosketuksesta työympäristön aineiden kanssa. Ärsytysihottumaa aiheuttavat mm. käsien likaantuminen ja kastuminen, pesu- ja desinfiointiaineet sekä suojakäsineiden hautova vaikutus. Allergisen kosketusihottuman aiheuttajia ovat desinfiointi- ja pesuaineet ja kumimateriaalit; kosketusnokkosihottuman aiheuttajia ovat mm. eläinten hilse ja jauhot.

Bakteerien tai virusten aiheuttamia tauteja ovat mm. myyrien ulostepölyn aiheuttama *myyräkuume*, punkkien levittämä *borrelioosi*, hyttysten levittämä *jänisrutto* sekä eläintiloilla esiintyvät ihosairaudet *lypsäjänkyhmy* ja *sikaruusu*. Kasvinsuojeluaineet voivat aiheuttaa ihon ja hengitysteiden ärsytysoireita ja harvemmin allergiaa tai myrkytyksiä.

Muita maataloustyössä esiintyviä terveyshaittoja ovat *kuulon alenema* sekä *tuki- ja liikuntaelinsairaudet*.

Haittojen vähentäminen

Terveyshaittojen vähentämiseksi työpaikalla on tutustuttava käytettyihin aineisiin, materiaaleihin ja päästöihin sekä niiden terveysvaikutuksiin. Altistumista on pyrittävä vähentämään ensisijaisesti turvallisilla työtavoilla, työpaikan riittävällä yleis- ja kohdeilmanvaihdolla sekä lisäksi tarvittaessa henkilönsuojaimilla. Karjanhoitotyöhön soveltuva hengityksensuojain on moottoroitu suojain eli puhallinlaite, koko- tai puolinaamari tai kevytsuojain. Suodatin tulee valita tehtäväkohtaisesti: saatavilla on pölyiltä tai kaasuilta suojaavia suodattimia sekä tarvittaessa yhdistelmäsuodattimia. Eristävää suojainta tarvitaan töissä, joissa on hapenpuutteen vaara tai joissa esiintyy suuria määriä haitallisia kaasuja. Lyhytaikaisissa pölyisissä töissä kevytsuojain on usein riittävä.

Hyviä suojakäsineitä ovat vedeltä ja pesuaineilta suojaavat, pitkävartiset nitrilikumikäsineet tai muovikäsineet, joita voidaan käyttää tarvittaessa puuvillaisen aluskäsineen kanssa.

Lisätietoja maataloustyön vaaroista ja terveyshaittojen ehkäisystä saatte internetistä osoitteista www.ttl.fi/maatalousalan-tyoterveyshuolto, www.mela.fi sekä www.ttl.fi/tietokortit -> maatalousyrittäjän työterveyshuolto.